

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 проф. Ханлар МАХМУДОВ

27 серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи римського приватного права

освітньо-професійна програма Правознавство

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь бакалавр

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2020/2021 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Основи римського приватного права для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Правознавство спеціальності 081 Право.

Мова викладання – державна.

Розробник: Гладкий С.О., д.ю.н., професор, професор кафедри підприємництва і права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і права
Протокол від 27 серпня 2020 року № 1.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Право»
Протокол від 28 серпня 2020 року № 1.

Голова О. Кальян

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (курс)	1-й
Семестр	2-й
Лекції (годин)	16
Семінарські (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
в т. ч. індивідуальне завдання (контр. робота)	-
Вид підсумкового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Історія держави і права зарубіжних країн», «Теорія держави і права».

3. Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення з історією становлення і розвитку римського приватного права, його системою та джерелами;
- засвоєння основних теоретичних положень римського приватного права як підґрунтя подальшого розвитку цивілістичної думки;
- вивчення основних інститутів римського приватного права;
- вироблення у здобувачів вищої освіти поваги до правових пам'яток минулого та набуття навичок їх використання для розвитку правового мислення.

Компетентності:

загальні:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Фахові (спеціальні):

- СК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
- СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА ТА ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Поняття римського права. Основні етапи розвитку римського права. Принципи римського права.

Поділ римського права на приватне і публічне. Основні системи римського приватного права. Інституційна структура римського приватного права.

Історичне значення римського приватного права. Поняття, види, типи і форми рецепції права. Рецепція римського права у Європі. Значення римської юриспруденції для розвитку сучасного права.

Предмет римського приватного права як навчальної дисципліни. Мета і завдання вивчення римського приватного права. Методи вивчення римського приватного права. Джерела вивчення римського приватного права.

Тема 2. ДЖЕРЕЛА РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Значення терміна «джерело права». Поняття і види джерел римського приватного права. Jus scriptum (писане право). Jus non scriptum (неписане право).

Звичаї. Закони XII таблиць як збірник звичаєвого права.

Закони у Стародавньому Римі. Постанови народних зборів. Сенатусконсульти. Імператорські конституції.

Едикти магистратів (претора, курильного едила, правителя провінції) як специфічна форма правотворення.

Діяльність юристів. Форми діяльності юристів у Стародавньому Римі. Консультації правознавців. Твори римських юристів. Інституції Гая. Дигести.

Кодифікація римського права. Кодифікація Юстиніана. Кодекс Юстиніана. Дигести. Інституції. Новели. Звід цивільного права.

Тема 3. ОСОБИ У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Поняття особи у Стародавньому Римі. Види суб'єктів права. Статус свободи. Статус громадянства. Сімейний статус.

Цивільна правоздатність. Виникнення та припинення цивільної правоздатності. Зміст цивільної правоздатності. Обсяг цивільної правоздатності.

Дієздатність. Чинники, які впливали на дієздатність у Стародавньому Римі. Види дієздатності. Опіка і піклування.

Основний поділ населення Римської держави на вільних і рабів. Римське громадянство (виникнення, набуття, припинення). Правове становище римських громадян. Правове становище латинів. Правове становище перегринів. Правове становище вільновідпущеників. Правове становище колонів. Правове становище рабів.

Юридичні особи (universitas). Ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб. Виникнення та припинення юридичних осіб у Стародавньому Римі.

Представництво та його види в Стародавньому Римі.

Тема 4. СІМЕЙНИЙ СТАТУС ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Особливості регулювання сімейних відносин на різних етапах історії Стародавнього Риму. Римська сім'я. Споріднення. Поняття агнатської та когнатської сім'ї. Особи свого права та особи чужого права. Глава родини (*pater familias*). Лінії та ступені споріднення.

Шлюб і його види. Законний римський шлюб. Шлюб з чоловічою владою. Шлюб без чоловічої влади. Конкубінат. Контуберніум. Укладення шлюбу. Форми шлюбних церемоній. Умови вступу до шлюбу. Підстави припинення шлюбу. Розлучення.

Правові відносини подружжя. Особисті та майнові відносини подружжя у шлюбі з чоловічою владою. Особисті та майнові відносини подружжя у шлюбі без чоловічої влади. Посаг (придане). Дошлюбне дарування.

Відносини батька і дітей. Батьківська влада. Підстави встановлення батьківської влади над дітьми. Узаконення. Усиновлення. Арогація. Адопція. Підстави припинення батьківської влади. Відносини між матір'ю і дітьми.

Тема 5. ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ. ПОЗОВИ

Форми захисту порушених прав у Стародавньому Римі.

Поняття і види приватної саморозправи. Самооборона. Обмеження приватної саморозправи. Встановлення системи викупів. Припинення приватної саморозправи.

Поняття судового процесу. Види судового процесу. Легісакційний процес, його стадії. Формулярний процес. Позовні форми звернення. Іntenція. Демонстрація. Кондемнація. Ад'юдикація. Процесуальне представництво. Екстраординарний процес.

Поняття і види позовів. Речовий позов (*actio in rem*). Персональний або особистий позов (*actio in personam*). *Actio stricti iuris* (позов "суворого права") та *actio bonae fidei* (позов "доброї совісті"). *Actio directa* ("прямий позов") та *actio contraria* ("зворотний позов"). *Actio utilis* (позов за аналогією). *Actio ficticia* (позов з фікцією). Кондикційний позов. Ноксальний позов.

Позовна давність. Початок, переривання та призупинення перебігу позовної давності. Відмінність законних строків від позовної давності.

Спеціальні засоби преторського захисту. Інтердикти. Стимуляція. Реституція. Введення у володіння.

Тема 6. РЕЧІ ТА РЕЧОВІ ПРАВА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Поняття речей у римському праві. Класифікація речей. Поняття майна.

Речі божественного права (*res divini iuris*) і речі людського права (*res humani iuris*). Речі приватні та публічні. Речі природного походження та речі штучно створені. Речі тілесні (*res corporales*) та безтілесні (*res incorporales*). Речі, допущені до обігу (*res in commercio*) та речі, вилучені з обігу (*res extra commercium*).

Речі манципні та неманципні (*res mancipi* та *res nec mancipi*). Ритуал «*mancipatio*». Речі рухомі (*res mobiles*) та нерухомі (*res immobiles*).

Речі індивідуальні (*species*) і родові (*genera*). Речі споживні (*res quae usu consumuntur*) та неспоживні (*res quae usu non consumuntur*). Подільні та неподільні речі. Речі прості, складні та складені. Плоди і доходи. Послуги залежних осіб (*mercedes*). Рента із земельних ділянок (*pensiones*). Проценти з капіталу (*usure*).

Поняття речового і зобов'язального права. Види речових прав.

Тема 7. ВОЛОДІННЯ

Поняття володіння (*possessio*) у римському праві. Володіння (посідання) і право володіння. Історичні умови виникнення інституту володіння у Стародавньому Римі. Фактичний склад відносин володіння (*animus possidendi* та *corpus possessionis*). Співвідношення володіння з правом власності.

Умови встановлення володіння (фактичне панування над річчю та володільницьке волевиявлення). Способи та правові наслідки набуття законного та незаконного (добросовісного і недобросовісного) володіння. Припинення володіння.

Первісне та похідне володіння. Натуральне та цивільне (інтердиктне) володіння. Володіння кредитором річчю, яку передано в реальну заставу. Володіння в порядку секвестру. Прекарне володіння.

Посесорний і петиторний захист володіння. Види володільницьких інтердиктів.

Тема 8. ПРАВО ВЛАСНОСТІ

Формування поняття про право власності у Стародавньому Римі. Характерні риси відносин власності.

Поняття і зміст права власності. Право володіння. Право користування та право збору плодів (право одержувати прибутки). Право розпорядження. Право захисту. Обмеження права власності.

Види права власності. Квіритська власність. Провінційна власність. Преторська або бонітарна власність. Спільна власність.

Спосіб набуття права власності (*modus acquirendi*) і титул набуття (*titulus acquirendi*). Первісні способи набуття права власності. Захоплення безгосподарної речі (*occupatio*). Переробка речі (*specificatio*). Злиття (*confusio*) та змішування (*commixtio*) речей. З'єднання речей (*accessio*). Набувальна давність (*usucapio*). Правові способи похідного набуття права власності (манципація, уступка права, традиція). Припинення права власності.

Захист права власності. Віндикаційний позов (*res vindicatio*). Негаторний позов (*actio negatoria*). Прогібіторний позов (*actio prohibitoria*). Публіціанський позов (*actio in rem Publiciana*).

Тема 9. ПРАВА НА ЧУЖІ РЕЧІ

Історичні умови виникнення прав на чужі речі у Стародавньому Римі. Поняття та особливості прав на чужі речі. Види прав на чужі речі.

Сервітути: поняття та види. Законні, договірні, заповідальні й преторські сервітути. Способи встановлення сервітутних прав. Припинення сервітутних прав. Захист сервітутів. Земельні сервітути, їх особливості. Особисті (персональні) сервітути. Узурфрукт. Узус. Право користування чужим житлом (для проживання). Право користування чужою робочою силою (рабами) або тваринами (худобою).

Емфітевзис (право користування чужою земельною ділянкою сільськогосподарського призначення). Підстави встановлення емфітевзису. Права та обов'язки емфітевта та власника земельної ділянки. Захист емфітевзису. Припинення емфітевзису.

Суперфіцій (право користування чужою земельною ділянкою для забудови в межах населеного пункту). Підстави встановлення суперфіцію. Права та обов'язки суперфіціарія і власника земельної ділянки. Припинення суперфіцію.

Право застави (заставне право). Поняття застави. Форми застави. Фідуціарна угода. Пігнус. Іпотека: поняття, види, підстави виникнення і припинення.

Тема 10. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Поняття зобов'язання та його роль в економічному житті суспільства. Зміст зобов'язання. Відмінність речового та зобов'язального права.

Види зобов'язань. Цивільні (*civiles*), преторські (*honorariae*) та натуральні (*naturales*) зобов'язання. Подільні (*obligatio dividue*) та неподільні (*obligatio individue*) зобов'язання. Альтернативні зобов'язання. Факультативні зобов'язання. Односторонні та двосторонні зобов'язання.

Сторони в зобов'язанні. Множинність осіб у зобов'язанні. Часткові та солідарні зобов'язання. Заміна осіб у зобов'язанні. Новація. Цесія. Переведення боргу.

Підстави виникнення зобов'язань. Поняття і види юридичних фактів.

Виконання зобов'язань. Вимоги належного виконання зобов'язань. Забезпечення виконання зобов'язань. Порука (*adpromissio*). Завдаток (*arra*). Неустойка (*stipulatio poenae*). Застава.

Поняття невиконання або неналежного виконання зобов'язань. Вина. Форма вини (умисел та необережність). Майнова шкода (збитки). Наслідки невиконання зобов'язань. Підстави звільнення боржника від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань. Випадок (*casus*). Непереборна сила (*vis major*).

Припинення зобов'язань, крім виконання. Новація. Залік. Поєднання кредитора і боржника в одній особі. Неможливість виконання (*impossibilium*). Звільнення від боргу (*remissio debiti*).

Тема 11. ДОГОВОРИ: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Поняття і види договорів. Односторонні та двосторонні договори. Договори «суворого права» та договори «доброї совісті». Консенсуальні, реальні, вербальні та літеральні контракти. Пакти.

Зміст договору та його елементи (істотні, звичайні, випадкові). Умови і строки в договорі. Мета договору.

Умови дійсності договорів. Законність договору. Вільне волевиявлення сторін. Помилка. Обман. Правоздатність і дієздатність сторін договору. Визначеність змісту договору. Форма договору. Реальна можливість виконання договору.

Укладення договору. Оферта. Акцепт.

Тема 12. ОКРЕМІ ВИДИ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Вербальні контракти (*verbis*). Стипуляція (*stipulatio*). Клятвена обіцянка вільновідпущеника (*jusjurandum liberti*). Встановлення приданого (*dotis dictio*).

Літеральні (письмові) контракти (*litteris*), способи їх укладення. Журнал (*adversaria*). Книга прибутків і видатків (*codex accepti et expensi*). Синграф (*syngrapha*). Хірограф (*chirographum*).

Консенсуальні контракти, їх види. Договір купівлі-продажу (*emptio-venditio*). Договір найму речей (*locatio rei*). Договір найму послуг (*locatio conductio operarum*). Договір найму роботи (*locatio conductio operis*). Договір доручення (*mandatum*). Договір про сумісну діяльність або договір товариства (*societas*).

Реальні контракти. Позика (*matuum*). Позичка (*commodatum*). Зберігання, схов (*depositum*). Договір застави (*contractus pignoratitius*).

Поняття та види безіменних (інномінальних) контрактів. Договір міни (*permutatio*). Оціночний договір (*aestimatum*). Прекарій (*precarium*).

Пакти (*Pactum*). Преторські пакти. Законні (імператорські) пакти.

Тема 13. ПОЗАДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Зобов'язання ніби з договорів (квазіконтрактів). Поняття та ознаки ведення чужих справ без доручення. Права та обов'язки гестора (*negotiorum gestor*) і господаря (*dominus negotii*).

Зобов'язання, що виникали з безпідставного збагачення (*condicti sine causa*). Позов про стягнення оплаченого неіснуючого боргу (*condictio indebiti*). Позов про повернення наданого, мета якого не здійснилася (*condictio causa data causa non secuta*). Позов про повернення одержаного від крадіжки (*condictio ex causa furtiva*). Позов про набуття за несправедливою підставою (*condictio ex causa injusta*).

Деліктні зобов'язання. Особиста образа (*injuria*). Крадіжка (*furtum*). Пограбування (*rapina*). Неправомірне знищення або пошкодження чужого майна (*damnum injuria datum*). Загроза (*metus*). Обман (*dolus malus*).

Квазіделікти (*quasi ex delicto*). Відповідальність судді за неналежне здійснення судового провадження. Відповідальність за викинуте або вилите із помешкання на вулицю. Відповідальність за небезпечне для оточення виставлене, підвішене або вивішене майно. Відповідальність власників готелів, заїжджих дворів, судноволодільців за шкоду, завдану майну постояльців або пасажирів.

Тема 14. СПАДКОВЕ ПРАВО

Поняття спадкового права. Спадкування (*hereditas*). Спадкове майно (спадкова маса, спадщина). Спадкодавець і спадкоємець. Види спадкування. Відумерла спадщина (*bona vacantia*).

Основні етапи розвитку римського спадкового права. Спадкування за *jus civile*. Спадкування за преторським едиктом. Спадкування за імператорськими законами. Спадкування за правом Юстиніана.

Стадії процесу спадкування. Відкриття спадщини. «Лежача» (hereditas jacens) спадщина. Прийняття спадщини (hereditas aditio). Спадкова трансмісія. Захист спадкових прав.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту (testamentum). Заповідальна правоздатність. Приватні та публічні заповіти. Усні та письмові заповіти. Структура заповіту. Призначення спадкоємця. Обмеження заповідальної свободи в римському праві. Обов'язкова частка в спадщині. Втрата заповітом сили.

Спадкування за законом. Черги спадкоємців.

Сингулярне наступництво. Легат (legatum), порядок його отримання. Обмеження легатів в римському праві. Фідеїкоміс (fideicommissum).

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Усього	у тому числі		
л		с	с. р.	
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	8	2	2	4
Тема 2. Джерела римського приватного права	6	2	-	4
Тема 3. Особи у римському приватному праві	8	2	2	4
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	6	-	2	4
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	8	2	2	4
Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	4	-	-	4
Тема 7. Володіння	8	2	2	4
Тема 8. Право власності	8	2	2	4
Тема 9. Права на чужі речі	4	-	-	4
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	7	2	-	5
Тема 11. Договори: загальні положення	6	2	-	4
Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	7	-	2	5
Тема 13. Позадоговірні зобов'язання	5	-	-	5
Тема 14. Спадкове право	5	-	-	5
Усього годин	90	16	14	60

6. Теми семінарських занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	2
2	Джерела римського приватного права	-
3	Особи у римському приватному праві	2
4	Сімейний статус фізичної особи	2
5	Захист цивільних прав. Позови	2
6	Речі та речові права: загальні положення	-

7	Володіння	2
8	Право власності	2
9	Права на чужі речі	-
10	Загальні положення про зобов'язання	-
11	Договори: загальні положення	-
12	Окремі види договірних зобов'язань	2
13	Позадовірні зобов'язання	-
14	Спадкове право	-
	Разом	14

7. Теми самостійної роботи Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	4
2	Джерела римського приватного права	4
3	Особи у римському приватному праві	4
4	Сімейний статус фізичної особи	4
5	Захист цивільних прав. Позови	4
6	Речі та речові права: загальні положення	4
7	Володіння	4
8	Право власності	4
9	Права на чужі речі	4
10	Загальні положення про зобов'язання	5
11	Договори: загальні положення	4
12	Окремі види договірних зобов'язань	5
13	Позадовірні зобов'язання	5
14	Спадкове право	5
	Разом	60

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН3	Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення Наочні методи: ілюстрування (у сполученні з дистанційними технологіями) Практичні методи: робота з навчально-методичною та науковою літературою (конспектування, тезування)	виконання завдань на семінарських заняттях, розв'язування тестів, виконання завдань самостійної роботи, написання реферату
ПРН4	Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда Наочні методи: ілюстрування (у сполученні з дистанційними технологіями) Практичні методи: робота з навчально-методичною та науковою літературою (конспектування, тезування)	виконання завдань на семінарських заняттях, розв'язування тестів, виконання завдань самостійної роботи, написання реферату
ПРН5	Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда	виконання завдань на семінарських заняттях,

	Наочні методи: ілюстрування (у сполученні з дистанційними технологіями) Практичні методи: робота з навчально-методичною та науковою літературою (конспектування, тезування)	розв'язування тестів, виконання завдань самостійної роботи, написання реферату
ПРН18	Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда Наочні методи: ілюстрування (у сполученні з дистанційними технологіями) Практичні методи: робота з навчально-методичною та науковою літературою (конспектування, тезування)	виконання завдань на семінарських заняттях, розв'язування тестів, виконання завдань самостійної роботи, написання реферату

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання (денна форма)

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН3	25	25	15
ПРН4	25	25	15
ПРН5	25	25	15
ПРН18	25	25	15
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

10. Форми оцінювання результатів навчання (денна форма)

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	виконання завдань на семінарських заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		написання і захист реферату	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН3	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН4	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН5	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН18	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Виконання завдань на семінарських заняттях здобувачами вищої освіти денної форми навчання (0-4)

Шкала та критерії та оцінювання (денна форма)

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання,
-----------	---------------------	-------------------------	-------------------

			бали
ПРН3 ПРН4 ПРН5 ПРН18	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,0-3,5
		на достатньому рівні	2,4-2,9
		на низькому рівні	0-2,3

2. Розв'язування тестів здобувачами вищої освіти денної форми навчання (0-19)

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН3 ПРН4 ПРН5 ПРН18	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	на високому рівні	18-19
		на середньому рівні	15-17
		на достатньому рівні	12-14
		на низькому рівні	0-11

3. Виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти денної форми навчання (виконання завдань самостійної роботи в розрізі тем навчальної дисципліни, 0-2)

Шкала та критерії та оцінювання (денна форма)

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН3 ПРН4 ПРН5	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої	на високому рівні	1,8-2

ПРН18	проблеми; давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	на середньому рівні	1,5-1,7
		на достатньому рівні	1,2-1,4
		на низькому рівні	0-1,1

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік (денна форма навчання – 0).

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Написання і захист реферату	Разом
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи		
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	4	19	2	6	6
Тема 2. Джерела римського приватного права	-		2		2
Тема 3. Особи у римському приватному праві	4		2		6
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	4		2		6
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	4		2		25
Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	-		2		2
Тема 7. Володіння	4		2		6
Тема 8. Право власності	4		2		6
Тема 9. Права на чужі речі	-		2		2
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	-		2		2
Тема 11. Договори: загальні положення	-		2		2
Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	4		2		6
Тема 13. Позадовісні зобов'язання	-		2		2
Тема 14. Спадкове право	-		19		2
<i>Написання і захист реферату</i>				6	6
Разом	28	38	28	6	100

12. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / С.А. Агафонов. – К. : КНЕУ, 2005. – 144 с.
2. Гай. Институции / Перевод Ф. Дыдынского; под ред. Л.Л. Кофанова и В.А.Савельева. – М.: Юристъ, 1997. – 368 с.
3. Дигесты Юстиниана / Перевод с латинского; отв. ред. Л.Л. Кофанов. В восьми томах. – М.: «Статут», 2002. – 231 с.

4. Кирпичов О.А. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.А. Кирпичов, В.В. Соловійова. – Донецьк : Юго-Восток, 2007. – 320 с.
5. Орач Є.М. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є.М. Орач, Б.Й. Тищик. – К. : Ін Юре, 2012. – 390 с.
6. Підпригора О.А. Римське право : підручник / О.А. Підпригора, Є.О. Харитонов. – 4-те вид. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 525 с..
7. Підпригора О.А. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів / О.А. Підпригора. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. – 440 с.
8. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська]; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. – Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. – 300 с.
9. Макарчук В.С. Римське приватне право : навч. посіб. / В.С. Макарчук. – Вид. 2-ге, допов. – К. : Атіка ; Х. : Право, 2015. – 255 с.
10. Трофанчук Г.І. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів / Г.І. Трофанчук. – К. : Атіка, 2006. – 248 с.
11. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права : посіб. для аудитор. і самот. вивч. курсу / Є.О. Харитонов. – Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2016. – 395 с.

Допоміжні

12. Агафонов С. Особливості припинення шлюбу розлученням за стародавнім римським цивільним правом / С. Агафонов // Юридичний журнал. – 2005. – № 10. – С. 64-66.
13. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи / О. Балко // Віче. – 2010. – № 12. – С.5-6.
14. Безклубий І. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України / І. Безклубий // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 5. – С.44-55.
15. Безрук Л. Розвиток інституту іпотеки в Стародавньому Римі / Л. Безрук // Економіка, Фінанси, Право. – 2009. – № 5. – С.34-38.
16. Берестова І. Безпідставне збагачення: інститут набуття, зберігання майна без достатньої правової підстави у системі римського права / І. Берестова // Вісник прокуратури. – 2003. – № 10. – С. 60-64.
17. Братасюк В. Римське право як форма вираження принципу суб'єктивно-індивідуальної волі / В. Братасюк // Українське право. – 2003. – №1. – С. 207-212.
18. Браткин Д. Судебный прецедент в римском Египте (I-III вв. н.э.) / Д. Браткин // Весник древней истории. – 2008. – № 3. – С. 81-93.
19. Буткевич О. Міжнародно-правові погляди глосаторів і постглосаторів / О. Буткевич // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 3. – С.169-173.
20. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права у сучасному спадковому праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка. – К.: Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка, 1997. – 19 с.
21. Васильченко В.В. Римське спадкове право на тлі права сучасного / В.В. Васильченко. – Запоріжжя: Верже, 1999. – 130 с.
22. Вовк В. Взаємозв'язок релігії, магії і права у римській культурі / В. Вовк // Часопис Київського університету прав. – 2008. – № 4. – С. 24-29.
23. Вовк В. Знаково-символічний характер одягу в межах римського права / В. Вовк // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 2. – С. 267-274.
24. Вовк В. Приватно-правова технологія стародавніх римлян як конструювання правової реальності / В. Вовк // Адвокат. – 2009. – № 2. – С. 22-25.
25. Вовк В. Промовляння і мовчання як конструктивні елементи римського права / В. Вовк // Адвокат. – 2009. – № 3. – С. 39-42.

26. Вовк В. Римська правова дійсність і комедії Плавта / В. Вовк // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 1. – С. 23-27.
27. Вовк В. Смерть та мертве тіло як елементи римського права / В. Вовк // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 4. – С. 26-31.
28. Вовк В. Тіло раба як феномен правової дійсності / В. Вовк // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 1. – С. 25-30.
29. Вовк В. Юридична рівність у римському праві / В. Вовк // Адвокат. – 2009. – № 6. – С. 29-32.
30. Вовк В.М. Римське право як феномен правової дійсності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12 / Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 32 с.
31. Гетьман-Павлова И. Народные иски из квазиделиктов в римском праве / И. Гетьман-Павлова // Государство и право. – 2007. – № 5. – С. 101-108.
32. Гонгало Р.Ф. Суперфіцій у римському праві та контексті правової його рецепція у сучасному цивільному праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. – 18 с.
33. Гусарев С. Юридична професія в контексті правової спадщини Риму / С. Гусарев // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 1. – С. 21-24.
34. Гутьєва В.В. Емфітевзис у римському праві та його рецепція у праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Львівський нац.ун-т ім. Івана Франка. – К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. – 18 с.
35. Дмитрієва Ю. Виникнення та розвиток інституту простого товариства: роль римського приватного права у цьому процесі / Ю. Дмитрієва // Право України. – 2007. – № 6. – С.126-130.
36. Достдар Р. Рецепція греко-римського права в цивільному уложенні / Р. Достдар // Юридична Україна. – 2009. – № 1. – С. 65-66.
37. Древний Рим : энциклопедический справочник : пер. с англ. / Л. Адкинс, Р. Адкинс. – М.: Вече, 2009. – 528 с.
38. Древний Рим. Взлет и падение империи : пер. с англ. / С. Бейкер. – СПб. : Амфора, 2008. – 452 с.
39. Задорожній Ю.А. Римське право – доктринальна першооснова права та юридичної науки в країнах романо-германської правової сім'ї та України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Київський національний ун-т внутрішніх справ, 2008. – 21 с.
40. Задорожній А. «Руська правда» і Римське право: порівняльний аспект / А. Задорожній // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – №1. – С.49-53.
41. Задорожній Ю. Започаткування римським правом принципів права у країнах романо-германської правової сім'ї / Ю. Задорожній // Право України. – 2010. – № 3. – С. 272-276.
42. Задорожній Ю. Роль римського права у процесі становлення та розвитку університетів у країнах Західної Європи / Ю. Задорожній // Право України. – 2009. – № 3. – С.153-160.
43. Задорожній Ю. Формування інституту позадоговірних зобов'язань у римському праві / Ю. Задорожній // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 13. – С.113-117.
44. Закорецька Л. Види прав на чужі речі: порівняльний аналіз за римським приватним правом та сучасним цивільним правом / Л. Закорецька // Право України. – 2007. – № 8. – С. 104-107.
45. Иванова И. Защита прав лиц, не участвовавших в деле, в римском гражданском процессе / И. Иванова // Весник Моск. ун-та. Сер.11. Право. – 2009. – №1. – С. 81-92.

46. Качур В. Природні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі / В. Качур // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 8-12.
47. Качур В. Соціальні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі / В. Качур // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 4. – С. 23-27.
48. Качур В. Співвідношення понять «Persona», «Status» і «Caput» у римському праві / В. Качур // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 21-25.
49. Колосова А. Римське приватне право та його вплив на розвиток сучасного цивільного права / А. Колосова // Юридична Україна. – 2006. – № 9. – С. 22-25.
50. Кофанов Л. Римская civitas и муниципальное право эпохи Республики / Л. Кофанов // Весник Древней истории. – 2007. – № 3. – С. 101-119.
51. Кофанов Л. Сакральное право и эволюция так называемых «Царских законов» в VIII-VI вв. до н.э. / Л. Кофанов // Весник Древней истории. – 2006. – № 1. – С. 41-71.
52. Кузищин В. Формирование права частной собственности в Римской юриспруденции во II-I вв. до н.э. / В. Кузищин // Вопросы истории. – 2008. – № 6. – С. 26-36.
53. Лингготт З. Право и юрисдикция в римском праве / З. Лингготт // Весник древней истории. – 1998. – № 4. – С.30-36.
54. Майданник Н. Поняття і місце натуральних зобов'язань у приватному праві Стародавньому Римі / Н. Майданник // Юридична Україна. – 2007. – № 8. – С. 64-69.
55. Михайлюк О. Формування інституту поруки у римському приватному праві / О. Михайлюк // Юридична Україна. – 2005. – № 2. – С. 34-39.
56. Павленко Д. Принцип добросовісності в римському праві та зобов'язальному праві України: порівняльний аналіз / Д. Павленко // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 4. – С. 129-132.
57. Паракуда О. Виникнення ідеї гарантії як способу забезпечення зобов'язань у римському приватному праві / О. Паракуда // Наше право. – 2008. – № 4. – С. 16-21.
58. Петрова Л.В. До рецепції римського права / Л.В. Петрова, С.В. Петренко // Правова держава. – 2002. – С. 426-433.
59. Підпригора О. Захист володіння за римським приватним правом / О. Підпригора // Право України. – 1999. – № 4. – С. 18-35.
60. Підпригора О. Римське право і майбутнє правової системи України / О. Підпригора // Вісник академії правових наук України. – 1999. – №1. – С.95-103.
61. Піцан О. Відносини творчості та їх правове регулювання у Стародавньому Римі / О. Піцан // Адвокат. – 2004. – № 4. – С. 40-42.
62. Прутян Д. Інститут опіки за римським правом та його рецепція в сучасному законодавстві України / Д. Прутян // Юридический весник. – 2000. – № 4. – С.145-151.
63. Рабінович С. З історії античного праворозуміння / С. Рабінович // Юридична Україна. – 2006. – № 10. – С. 6-9.
64. Рабінович С. Нормативні образи «природного»: римське право і сучасність / С. Рабінович // Вісник академії правових наук України. – 2008. – № 2. – С.47-56.
65. Рибачок В. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права / В. Рибачок // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 3. – С.150-156.
66. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф., 24 трав. 2013 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півд. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України, Міжнар. гуманіт. ун-т ; [упоряд.: Н. С. Адаховська ; за заг. ред. Є. О. Харитонова]. – О. : Фенікс, 2013. – 364 с.
67. Римське право та правова культура Європи / ред. А. Дембінські, М. Йоньца ; Люблінський католицький ун-т Іоана Павла II, Люблінська школа бізнесу Фундації

- Розвитку ЛКУ. – Люблін : Видавництво Люблінського католицького ун-ту, 2008. – 141 с.
68. Русу С.Д. Суб'єктний склад деліктних зобов'язань за римським приватним правом та у сучасному цивільному праві України / С.Д. Русу // Юридический весник. – 2004. – № 4. – С.110-116.
  69. Северова О. Представництво за римським правом / О. Северова // Юридический весник. – 2000. – № 4. – С.112-115.
  70. Сильвестрова Е. Проблемы развития системы источников права в постклассическую эпоху (IV-VI н.э.) / Е. Сильвестрова // Весник Древней истории. – 2007. – № 4. – С.178-183.
  71. Сморгчов А. Источники и характер магистратского права на ауспиции: анализ акта *Renuntiatio* / А. Сморгчов // Весник древній истории. – 2010. – № 1. – С. 31-49.
  72. Соколинський Д. Притримання у римському праві / Д. Соколинський // Вісник Одеського ін-ту внутр. справ. – 2005. – № 3. – С.156-162.
  73. Спиченко Н. Правовое положение вольноотпущенника в эпоху Римской империи / Н. Спиченко // Весник Древней истории. – 2006. – № 1. – С. 23-39.
  74. Тарнавська А. Правовий та юридичний статус особи у Древньому Римі / А. Тарнавська // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С.199-204.
  75. Харитоновна О. Циклічний розвиток європейської цивілізації як чинник рецепції античного права / О. Харитоновна // Середньовічна Європа: погляд з кінця ХХ століття: матеріали міжнародної наукової конференції. – Чернівці, 2000. – С. 12-17.
  76. Шаркова І. Добросовісність (*bona fides*) в системі понять римського приватного права / І. Шаркова // Юридична Україна. – 2006. – № 12. – С. 56-60.
  77. Шаркова І.М. Римське приватне право (казуси добросовісності) : навч. посіб. / І.М. Шаркова. – К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. – 103 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>